

ಮಕ್ಕಳು ಆಡುವ ಆಟಗಳು: ಹಿಮಾಲಯದ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರ ನೆನಪುಗಳು

ನಿಮ್ಮತ್ ಖಂಡಪುರ್

ಈ ಲೇಖನವು ಸಿಕ್ಕಿಂ ನ ನಾಥಾಂಗ್ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಆಟಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಳ್ಳಿಯು ಭೂತಾನ್ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಮೊದಲು ಸಿಗುವ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಿಲ್ಕ್ ರೂಟ್‌ನ ಕೊಟ್ಟ ಕೊನೆಯ ನಿಲ್ದಾಣವಾಗಿತ್ತು. ಕಾಲಾನಂತರ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರು ಊರು ಬಿಟ್ಟು ತೆರಳಿದ್ದಾರೆ, ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಒಳದಾರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾಥಾಂಗಿನ ಬದುಕು ಕಷ್ಟಕರ. ಸಮುದ್ರದಿಂದ 13800 ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಹವಾಮಾನವು ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಲ ಹಿಮ ಅಥವಾ ಮಳೆ ಇರುತ್ತದೆ, ಎಲ್ಲೋ ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹಿಮ ಮತ್ತು ಭೂಕುಸಿತದಿಂದಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯು ಹೊರಜಗತ್ತಿನ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ಎಲ್ಲೋ ಕೆಲವು ದಿನ ಅಂತಹ ದಿನಗಳ ಏಕತಾನತೆಯನ್ನು ಮುರಿಯಲು ಸೂರ್ಯ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ಅಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆ ಇತ್ತು. ಈಗ ಜನ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಪಟ್ಟಣ ಸೇರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಕೆಲವು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಟೀವಿ ಸೆಟ್ ಇತ್ತಾದರೂ ಪದೇ ಪದೇ ಕರೆಂಟ್ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯ ತೀವ್ರ ಚಳಿಯ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಡಿಶ್ ನ ಸಿಗ್ನಲ್ ಕೂಡಾ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಟೀವಿ ನೋಡುವ ಚಟಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರೇಡಿಯೋದ ಮೂಲಕ ತಾಜಾ ಹಿಂದಿ ಚಲನಚಿತ್ರ ಗೀತೆಗಳು ಅವರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಮ್ಮೆ ನಿತ್ಯದ ಹಾಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ ಕಣಿವೆಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಸವಿಯಲು ನಾನು ನಿಂತೆ. ಆಗ ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಲೊಂದು ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಉರುವಲು ಕಟ್ಟಿಗೈಯ ಹೊರೆಯಿದ್ದ ಬಾಸ್ಕೆಟ್ ಅನ್ನು ಹೊತ್ತು ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಕಂಡುಬಂತು. ಅವರು ಹಾಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಏನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮರಗಳ ಮೇಲಿಂದ ತೇಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ಗಾನ ಕೇಳಲು ದಿವ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಡು ಹಿಂದಿಯ 'ಪರ್‌ದೇಸಿ ಪರ್‌ದೇಸಿ ಜಾನಾ ನಹೀಂ, ಮುಯೆ ಛೋಡಕೇ..., ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಒಳ್ಳೆಯ ಬಿಸಿಲಿದ್ದ ರವಿವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಬೀದಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ತಂಬೋಲಾ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದಿಷ್ಟು ಜನ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಮ ಕರಗಿದ್ದ ಬಿಸಿಲಿನ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಕ್ಕುರುಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೂತಿರುತ್ತಿದ್ದರು, ಕೆಲವರು ಸೂರಿನ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಒಣಗಲು ಹಾಕಿದ್ದ ಯಾಕ್ ಚರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಕೂತಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡವರೂ ಸಹ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಕೂತು ಕಾರ್ಡ್ಸ್ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ದಿನ ಮಂಜು ಕವಿದಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಮೋಡ ಕವಿದ ವಾತಾವರಣವಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲ ದೊಡ್ಡವರೂ ಹೆಂಡದಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಜಮಾ

ಆಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ನೆಂಟರೇ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸೇರಿದಾಗ ಕಾಡು ಹರಟೆ (ಗಾಸಿಪ್) ಹೊಡೆಯುವುದು, ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಪರಸ್ಪರರ ಸುದ್ದಿ ಮಾತಾಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡವರಿಗಾದಂತೆ ಆಚೀಚೆಯ ಸುದ್ದಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾಂಬೋಲದಲ್ಲಿ ಅವರೂ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಆದರೆ ಅದು ಕೇವಲ ಆಟವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ ಕೇಕೆ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ, ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಶಾಲೆಯ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ರಗ್ಬಿ ಮತ್ತು ಫುಟ್‌ಬಾಲ್ ಸೇರಿಸಿ ಮಾಡಿದಂತಹ ಒಂದು ಆಟವು ಆಡುತ್ತಿದ್ದರಾದರೂ ಅದು ಒಳ್ಳೆಯ ವಾತಾವರಣವಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು, ವರ್ಷದ ಕೆಲವೇ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ. ಇಸ್ಪೀಟ್ ಕಾರ್ಡ್ಸ್ ಆಡುವುದು ಮಾತ್ರ ಅವರ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾದ ಆಟವಾಗಿತ್ತು. ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಬೆನ್ನುಗಳು ವರ್ತುಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಕೂತು, ತಮ್ಮ ಪುಟ್ಟ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಇಸ್ಪೀಟ್ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಬೀಸಣಿಗೆಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತಾವು ಬಹಳ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ದೃಶ್ಯವು ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ನೆನಪಿದೆ.

ಉಳಿದಲ್ಲ ಕಡೆ ಇರುವಂತೆ ನಾಥಾಂಗನ ಮಕ್ಕಳೂ ತಮ್ಮ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಆಟದ ಲೋಕವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹೊಸ ಹೊಸ ಆಟಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವರ ಆಟಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದವು. ಅವರ ಸೃಜನಶೀಲ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು ಹಿಮ ಬೀಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ತೋರುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವು ಅತೀ ಸರಳ ಎನಿಸುವ ಆಟಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಸಾಧಾರಣ ಪ್ರತಿಭೆ, ಮತ್ತು ಅನನ್ಯತೆ ಎದ್ದು ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ತೀವ್ರವಾದ ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರೀ ಹಿಮ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಬೇಡವೆಂದು ಎಸೆದ ಸಾಮಾನುಗಳಿಂದ ಬಳಕೆ ಮಾಡಬಲ್ಲಂಥ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ಕೀಗಳು ಮತ್ತು ಹಿಮದಲ್ಲಿ ಜಾರುವ ಬಂಡಿಗಳನ್ನು ಅವರು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಬಾಗಿದ ರಬ್ಬರ್ ಅನ್ನು ಅರ್ಧ ಸೀಳಿ ಅದಕ್ಕೆ ಮರದ ಕೋಲುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಸ್ಕೀಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮರದ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಹಳೆಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳು ಅವರಿಗೆ ಬಂಡಿಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಬಂಡಿಗಳನ್ನು ಹಿಮದ ಮೇಲೆ ಜಾರಿಸಲು ತಮ್ಮ ಕೈಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರ ತಾಯಂದಿರು ಈ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಕೈವಸುಗಳಿದ್ದರೂ ಸಾಲದು ಎಂದು ಗೊಣಗುತ್ತಿದ್ದರು! ಆದರೆ ಹಿಮಾವೃತವಾಗಿದ್ದ ರಸ್ತೆಗಳ ಇಳಕಲುಗಳಲ್ಲಿ ಆಟದ ಜೋಶ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದ ಮುಖದೊಂದಿಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸುತ್ತ, ಜೋರಾಗಿ ಕಿರುಚುತ್ತ, ಬಂಡಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಕೀಗಳೊಂದಿಗೆ ಜಾರುತ್ತಿದ್ದ ಅವರನ್ನು ನೋಡುವುದೇ ಮಜವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಹಿಮದೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಅವರಿಂದ ಕಲಿತೆ. ಹಿಮಾವೃತವಾಗಿದ್ದ ಏರಿಯ ಮೇಲೆ ನೀವೇನಾದರೂ ನಿಂತಿದ್ದರೆ ಹಿಮದ ಸಣ್ಣ ಚೆಂಡನ್ನು ಮಾಡಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಇಳುಕಲಿನಲ್ಲಿ ಉರುಳಿಸಿಬಿಡಿ. ಅದು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹಿಮವನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಳಗೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಸಾಗಿದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಗೂಢವೆನಿಸುವ ಅಚ್ಚು ಮೂಡಿರುತ್ತದೆ, ನೋಡಿದರೆ ಮರಿ ಯೇತಿಯ

ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತೋ ಎನಿಸುತ್ತದೆ! ಇದನ್ನು ಬಹಳ ಮಕ್ಕಳು ಸೇರಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅದರ ಫಲಿತಾಂಶವು ಕಣ್ಣೆಳೆಯುವಂತಿರುತ್ತದೆ.

ಹಿಮ ಕರಗಿದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉರುವಲು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಖಾಲಿಯಾದಾಗ ಮನೆಯ ಜನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಜುನಿಪರ್ ಪೊದೆಗಳ ರೆಂಬೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದಂಡಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟವರಂತೆ ಗೆಳೆಯರೆಲ್ಲ ಗುಂಪು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮಂದಿರು, ತಂಗಿಯರು ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮೇಲೆ ನಿಗಾ ಇಡಲು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕೆಲ ಹಿರಿಯ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡವರು ಮಾಡುವಂತೆ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಗಾತ್ರದ ಬಾಸೆಟ್‌ಗಳನ್ನು, ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿದ ಬಟ್ಟೆ ಅಥವಾ ಬೆಲ್ಟ್ ಗೆ ಸಣ್ಣ ಗಾತ್ರದ ಕತ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕೊಡಲಿಗಳನ್ನೂ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಡುತ್ತ, ಪರಸ್ಪರ ಕಾಲೆಳೆಯುತ್ತ, ದೊಡ್ಡ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತ, ಕೂಗುತ್ತ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅದಾದ ಅನಂತರ ಮಳೆ ಶುರುವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅವರ ಪಾಡಿಗೆ ಅವರು ಇರಲು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಕ್ಕಳು ಹಳ್ಳಿಯ ಕೆಳಗೆ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಿಲಿಟರಿ ಕಂಟೋನ್ಮೆಂಟ್ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ದೂರವಿದ್ದ ಸೈನಿಕರು ಮನೆ ನೆನಪಾಗಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೋಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಓಡಾಡುತ್ತ ಕಣಿವೆಯ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಕಾಡು ಹೂವುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ತೊರೆಯಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಗಾಳಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಅವರ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ಆಟಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿತ್ತು. ಮೀನು ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ, ತೊರೆಯವರೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಅವರ ಶ್ರಮ ವ್ಯರ್ಥವಾಗದಂತೆ ದಡದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಕಾಡು ಸ್ವಾಬೆರಿಗಳಂತೂ ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ಅವರ ಆಟಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ನಟಿಸುವ ಆಟವೂ ಇತ್ತು. ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿರುವ ತಮಗೆ ಆಸಕ್ತಿಕರವೆಂದು ಕಂಡ ದೊಡ್ಡವರನ್ನು ನಕಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಅಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಣಿವೆಯ ಸೈನ್ಯದ ತುಕಡಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸೈನಿಕರು ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಆಕರ್ಷಕವೆನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತುಕಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಯಾವುದೇ ಸಭೆ-ಸಮಾರಂಭವಿರಲಿ ಈ ಮಕ್ಕಳು ಎತ್ತರದ ದಿಬ್ಬದ ಮೇಲೆ ಕೂತು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ತಾವು ದೊಡ್ಡವರಾದ ಮೇಲೆ ಸೈನ್ಯ ಸೇರುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಏನಾಗುತ್ತಿದ್ದರೋ ಏನೋ, ಆದರೆ ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವರು ಈ ದೊಡ್ಡವರಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯವೆಂಬಂತೆ, ಒಂದು ದಿನ ನಾನು ದೊಡ್ಡ ಏರಿಯೊಂದನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಸಾಲೊಂದು 'ಸೈನಿಕರ ಕವಾಯತಿ'ನಂತೆ ಸೊಟ್ಟ ಸಾಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸೈನಿಕರಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ನೇತೃತ್ವವನ್ನು ಒಬ್ಬ ಹದಿಹರೆಯದ ಬಾಲಕ ವಹಿಸಿದ್ದ. ಆತ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೋಲೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಬಹುಶಃ ಅತೀ ಉತ್ಸಾಹದ ಎಳೆಯ 'ಸೈನಿಕ'ರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಇರಬೇಕು. ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದಾಗ ಲೀಡರ್ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಏನೋ ಸಣ್ಣ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಉಸುರಿದ್ದ. ನಾನು ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವರೆಲ್ಲ ಹಲ್ಲುಕಿರಿದು ನಮಸ್ತೇ ಎನ್ನುತ್ತ, ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಧರಿಸಿದ ಸೈಟರ್‌ಗಳು,

ಕೋಟುಗಳಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಯಾಸ ಪಟ್ಟು ತೋಳುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಕೊಳಕಾಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಪುಟ್ಟ ಕೈಗಳನ್ನು ವಿಚಿತ್ರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಣೆಗೆ ತಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನತ್ತ ಸಲ್ಯೂಟ್ ಮಾಡಿದ್ದರು.

ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಇರುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬದ ಸಂಭ್ರಮವೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಉತ್ಸಾಹವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಒಂದು ಹಬ್ಬ ಲೋಸಾರ್. ಅದು ಟಿಬೇಟನ್ನರ ಹೊಸ ವರ್ಷಾಚರಣೆ. ಈ ಹಬ್ಬವೆಂದರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂಭ್ರಮ, ಹಬ್ಬದ ಮೋಜು ಮತ್ತು ತಿನ್ನಲು ತರತರದ ತಿನಿಸುಗಳು ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಹಬ್ಬ ಟಿಬೇಟನ್ನರು ಮತ್ತು ನೇಪಾಲೀ ಜನ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಂಭ್ರಮದ ಹಬ್ಬ. ಮತ್ತೊಂದು ಹಬ್ಬ ಬುದ್ಧಪೂರ್ಣಿಮೆ. ದೊಡ್ಡವರು ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ದಿರಿಸುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ವಿಗ್ಗಳು ಮತ್ತು ಮುಖವಾಡಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಎರಡು ಕಣಿವೆಗಳಾಚೆ ಇದ್ದ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದೇ ರೀತಿ ಟಿಬೇಟ್ ದಿನದಂದು ಟಿಬೇಟನ್ ಸಮುದಾಯದ ದೊಡ್ಡವರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಉಡುಗೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಣ್ಣ ಗೋಂಪಾದ ಎದುರು ನೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರು ಕೆಲವರು ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಅನಂತರ ಹಳ್ಳಿಯ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆ ದಿನಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ತಂದಿದ್ದ ದಲಾಯಿ ಲಾಮಾರವರ ಭಾವಚಿತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಬ್ಯಾನರ್‌ಗಳೊಂದಿಗೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಮರಳಿ ಗೋಂಪಾ ತಲಪುವವರೆಗೂ ಘೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಕೂಗುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಊರಲ್ಲಿ ಯಾರದ್ದಾದರೂ ಮದುವೆಯಾಯಿತು ಎಂದರೆ ಅದೂ ದೊಡ್ಡ ಸಂಭ್ರಮದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇಡೀ ಊರಿಗೆ ಮದುವೆಯ ಔತಣ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಗ್ಯಾಂಗ್‌ಟಾಕ್ ಅಥವಾ ಕಲಿಂಪೋಂಗ್ ನಿಂದ ವಿಶೇಷ ಅಡುಗೆಯವರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗೀಕಾದಂತಹ (geika) ಮಾಂಸದ ಉಂಡೆಗಳು ಮತ್ತು ನೂಡಲ್ಸ್ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ವಿಶೇಷ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರ ಸಂಭ್ರಮದೊಳಗೆ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮದ ಇನ್ನೊಂದು ಲೋಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾಥಾಂಗ್‌ನ ಮಕ್ಕಳು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿದ್ದರು. ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಹೊಸ ಆಟಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದೆ ಎನ್ನುವುದು ನನಗೆ ರೋಮಾಂಚನವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅದು ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೊನೆಯ ಚಳಿಗಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಹಿಮ ಬೀಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ವಿಪರೀತ ಗಾಳಿ ಬೀಸಲು ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ತೀವ್ರ ಚಳಿಯೂ ಇತ್ತಾದ್ದರಿಂದ ವಾಕಿಂಗ್ ಹೋಗುವುದು ಪ್ರಯಾಸದಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ನಾನು ಖಾಲಿ ಗುಡಿಸಲೊಂದರ ತಗಡಿನ ಮಾಡಿನ ಮೇಲೆ ಗಾಲ್ಫ್ ಕೋಲುಗಳಿಂದ ಚೆಂಡುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆಸೆದು ಹಾರಿಸುತ್ತ ನನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಒಂದಿಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದರು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಆಟವನ್ನೇ ಗಮನಿಸುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಅವರು ಹೀಗೆಯೇ ಆಗಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ವೀಕ್ಷಿಸುವುದು ನನಗೆ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿತ್ತಾದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಅವತ್ತೂ ಅವರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನಿಸಲು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ದಿನ ಕೆಲವು ಹುಡುಗರು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಾಗಿದ ಕೋಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಚೆಂಡುಗಳನ್ನು ಸಲೀಸಾಗಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹಾರಿಸುತ್ತ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾನು ಈ ರೀತಿಯ ಗಾಲ್ಫ್ ಕೋಲುಗಳಿಂದ ಚೆಂಡನ್ನು ಹಾರಿಸುವ ಆಟವೊಂದನ್ನೇ ಅಲ್ಲ, ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಆಟವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಹಿಮಗಾಲ ಆರಂಭವಾದ ಅನಂತರ ಒಮ್ಮೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಬಿಸಿಲಿದ್ದ ಒಂದು ಭಾನುವಾರ ನಾನು ವಾಕ್ ಹೋದಾಗ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಮೂಗಿನ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು, ಮೂರರಿಂದ ಹತ್ತೆರವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ವಯಸ್ಸಿನವರಿದ್ದರು, ಹಿಮದಿಂದ 'ಹಿಮ ಮಾನವ'ನನ್ನು (ಸ್ನೋ ಮ್ಯಾನ್) ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆ! ಮತ್ತೆ ಯಥಾಪ್ರಕಾರ, ಹಿಮ ಬೀಳಲು ಶುರುವಾದ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಸ್ನೋವ್‌ಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜಮಾಯಿಸಲು ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ, ಆಟದ ಹೊಸ ಚಕ್ರ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿಮ್ಮ ಅವರು ಕಳೆದ ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜಿ ಫೌಂಡೇಶನ್ ಜೊತೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಅವರು ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಕಂಟಿನ್ಯೂಯಿಂಗ್ ಎಜುಕೇಶನ್ ಅಂಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ರಿಸೋರ್ಸ್ ಸೆಂಟರ್ ನ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು ವೃತ್ತಿಪರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕೋರ್ಸುಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. nimrat.kaur@azimpremjifoundation.org